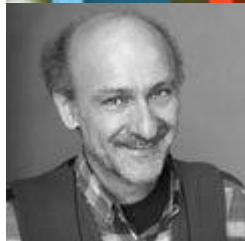


Πρώτη μέρα στο σχολείο

12/09/2012



[του Ανδρέα Πετρουλάκη](#)

Το 1912, τέτοιες μέρες, τα ελληνόπουλα του δημοτικού έβαζαν ένα τετράδιο σε ένα ζεμπίλι, σε ένα ταγάρι ή στα χέρια τους και ξεκινούσαν για τα σχολεία που άνοιγαν. Οι πατεράδες τους έλειπαν από μήνες στο μέτωπο και κάποια από αυτά είχαν πάρει ήδη την είδηση ότι δεν θα τους ξαναδούν. Τα σχολεία, παγωμένα κτίρια με υποτυπώδη εξοπλισμό, μονοθέσια, τετραθέσια, λίγα εξαθέσια. Ένας δάσκαλος για πολλές τάξεις ταυτοχρόνως. Μάζευαν τις γνώσεις και τις κουβαλούσαν πίσω περπατώντας πολλές φορές χιλιόμετρα, με όλες τις καιρικές συνθήκες, επιστρέφοντας σε σπίτια που τα ζέσταινε ένα μαγκάλι, τα φώτιζαν 2 λύχνοι και τα πότιζε νερό από την στέρνα. Οι οικογένειες τις περισσότερες φορές μεγάλες και στερημένες-τα παιδιά ζούσαν, διάβαζαν και κοιμόντουσαν ο ένας πάνω στον άλλον. Οι Έλληνες φτωχοί, το κράτος φτωχό και μικρό, διέθετε τότε τους πόρους του για να πάει την Ελλάδα από την Θεσσαλία στη Θράκη. Τα τυχερά από τα παιδιά της πρώτης δημοτικού μάθαιναν γράμματα στο γυμνάσιο όταν υποδέχτηκαν τους πατεράδες στο σπίτι.

Το 1922, τέτοιες μέρες, τα παιδιά συννεφιασμένα από τις ειδήσεις που άκουγαν από τους μεγάλους, ξεκινούσαν τα ίδια χιλιόμετρα για τα μονοθέσια σχολεία. Λίγο καιρό μετά επέστρεφαν πάλι λίγοι από τους πατεράδες, αυτήν τη φορά συντροφιά με τη δυστυχία 1,5 εκατομμυρίου ανθρώπων που τα επόμενα χρόνια την μοιράστηκαν μαζί τους, μαζί με τις σχολικές αίθουσες και το κατεστραμμένο κράτος. Το κράτος που τους παρείχε ό,τι τους παρείχε για να μαθαίνουν στο μεταξύ γράμματα, παρέα με τους νέους συνομηλικούς τους που τους αντιμετώπισαν στην αρχή σαν τους Αλβανούς 80 χρόνια αργότερα.

Το 1936 τη διαδρομή για την πρώτη μέρα του σχολείου την πλάκωνε ο τρόμος που είχε απλωθεί στην Ελλάδα-πολλοί γονείς έλειπαν πάλι, κυνηγημένοι από το καθεστώς

που είχε επιβληθεί ένα μήνα νωρίτερα. Στο φόβο είχε προστεθεί και η διχόνοια μεταξύ τους-κάποιοι άλλοι γονείς κατέδιδαν τους δικούς τους. Θέλοντας ή μη έντυσαν τα περισσότερα φασιστικές στολές και πρόσθεσαν στον ζόφο την πρόωρη στρατιωτική πειθαρχία. Τα παιδιά συνέχισαν να μαθαίνουν γράμματα.

Το 1940 ο τρόμος που τα συνόδευε στην πρώτη μέρα του σχολείου γιγαντώθηκε. Όταν βάδιζαν τα χιλιόμετρα ηκούσαν στα αυτιά τους οι οϊμωγές των μανάδων – όλοι ήξεραν τι σήμαινε ο τορπιλισμός της Έλλης λίγες βδομάδες νωρίτερα. Λίγες βδομάδες αργότερα μια νέα φουρνιά φρέσκων μαθητών αποχαιρετούσε τους πατεράδες (πολλοί απ' αυτούς ήσαν οι μαθητές του '12) που ξεκινούσαν να συναντήσουν τον θάνατο. Τον θάνατο που τον έμαθαν καλά και τα ίδια τα επόμενα χρόνια. Συνέχισαν να μαθαίνουν γράμματα ξεκινώντας από απορφανισμένα σπίτια που τα συντηρούσαν λίγα χαρούπια, περπατώντας ανάμεσα σε Γερμανούς στρατιώτες έτοιμους να πυροβολήσουν με το παραμικρό και σε απισχνασμένα πτώματα τον χειμώνα του 43. Δεν σταμάτησαν να πηγαίνουν στο σχολείο ούτε όταν έπρεπε να περπατήσουν ανάμεσα σε εμφύλια πυρά, ούτε όταν για πολλά χρόνια χωρίστηκαν οι γονείς τους με μίσος θανάσιμο-στα ίδια σχολεία της επαρχίας και της πόλης τα παιδιά των εκτοπισμένων και τα παιδιά των χαφιέδων.

Το 1967 ξεκίνησαν τη χρονιά με έναν διάχυτο βουβό φόβο. Κάποιοι γονείς είχαν χάσει την ελευθερία τους, οι περισσότεροι την αξιοπρέπεια τους. Τα παιδιά καταλάβαιναν ότι ζούσαν σε μιά περίοδο σιωπής, απειλής και ανελευθερίας που δεν μπορούσαν να προσδιορίσουν αλλά ούτε να ξεφύγουν από αυτήν. Οι κουβέντες χαμηλόφωνες και επιφυλακτικές, ρωτούσαν και δεν έπαιρναν απαντήσεις και η ανασφάλειά τους μεγάλωνε. Ο φόβος μεταδιδόταν στις οικογένειες και τα σχολεία σαν ενδημική νόσος και ασφαλούσαν νοσούσαν και τα ίδια. Αλλά συνέχισαν να μαθαίνουν γράμματα.

Όλες αυτές οι γενιές είναι οι πολίτες που έφεραν τη χώρα μέχρι εδώ. Που γέννησαν επιστήμονες, καλλιτέχνες, ποιητές, λογοτέχνες, επιχειρηματίες, μεγάλου βεληνεκούς, και χάρισαν στην πατρίδα περιόδους λάμψης, οικονομικής ανάπτυξης και πνευματικής ανάτασης. Και φυσικά γέννησαν και την άλλη όψη της κοινωνίας μας, την στερημένη και συμπλεγματική. Αλλά τις δεκαετίες του ταραγμένου 20ου αιώνα η πρόοδος που συντελέστηκε είναι αδιαμφισβήτητη και βασίστηκε σε Έλληνες που όταν ξεκινούσαν το σχολείο τους θεωρούσαν καταραμένες γενιές.

Είναι άδικο και ανιστόρητο να φορτώνουμε τα παιδιά που ξεκίνησαν χτές την πρώτη δημοτικού με ενήλικους φόβους. Είναι μεμψίμοιρο και κοντόφθαλμο να προδικάζουμε την ανεξίτηλη σφραγίδα της κρίσης στις τρυφερές τους υπάρξεις. Αγνοούμε την δική τους άγραφη δυναμική. Τα παιδιά μας ξεκινούν τη ζωή τους σε δύσκολη εποχή σε σύγκριση με τις μεταπολιτευτικές, σε ευκολότερη σε σύγκριση με τις προχουντικές. Είναι απλώς η δική τους εποχή. Υπονομευμένη από τις προηγούμενες γενιές, όμως λιγότερο από ό,τι στις εποχές που έρρεε αίμα. Τα περισσότερα από αυτά θα κρυσώσουν τον φετεινό χειμώνα περισσότερο από άλλους, θα στερηθούν ανέσεις που είχαν στο παρελθόν, θα αργήσουν να αντικαταστήσουν το κινητό τους, θα κάνουν λιγότερα φροντιστήρια, θα διασκεδάσουν πιο περιορισμένα αλλά στο τέλος θα κάνουν αυτά που έκαναν και τα συνομήλικα τους τις παλαιότερες δεκαετίες. Θα πάνε την Ελλάδα πιο μπροστά με τον δικό τους τρόπο που εμείς δεν ξέρουμε τώρα.

Γιατί τα παιδιά πολύ περισσότερο από το να ενσαρκώνουν την απελπισία μας για την κοινωνία που τους δίνουμε, προσωποποιούν την ελπίδα μας για την κοινωνία που θα μας δώσουν. Πολύ περισσότερο από το παρόν μας, περιέχονται στο μέλλον τους. Πολύ περισσότερο από τους φόβους και τις τύψεις μας σημαδεύονται από τις άγνωστες δυνάμεις τους και τα όνειρά τους. Πολύ περισσότερο από παιδιά μας είναι οι εαυτοί τους.

<http://www.protagon.gr/?i=protagon.el.8emata&id=18139>